

Nokia

Harjuniityn osayleiskaava-alueen muinaisjäännösinventointi 2012

Timo Jussila
Timo Sepänmaa

Kustantaja: Nokian kaupunki

Sisältö:

Perustiedot	2
Inventointi	2
Havainnot	3
Kartat	6

Kansikuva: alueen maastoa - pääosin kalliota ja kivikkoa.

Perustiedot

Alue: Harjuniityn osayleiskaava-alue Nokian keskustan länsipuolella ja Siuroon menevän tien pohjoispuolella.

Tarkoitus: Selvittää onko alueilla kiinteitä muinaisjäännöksiä.

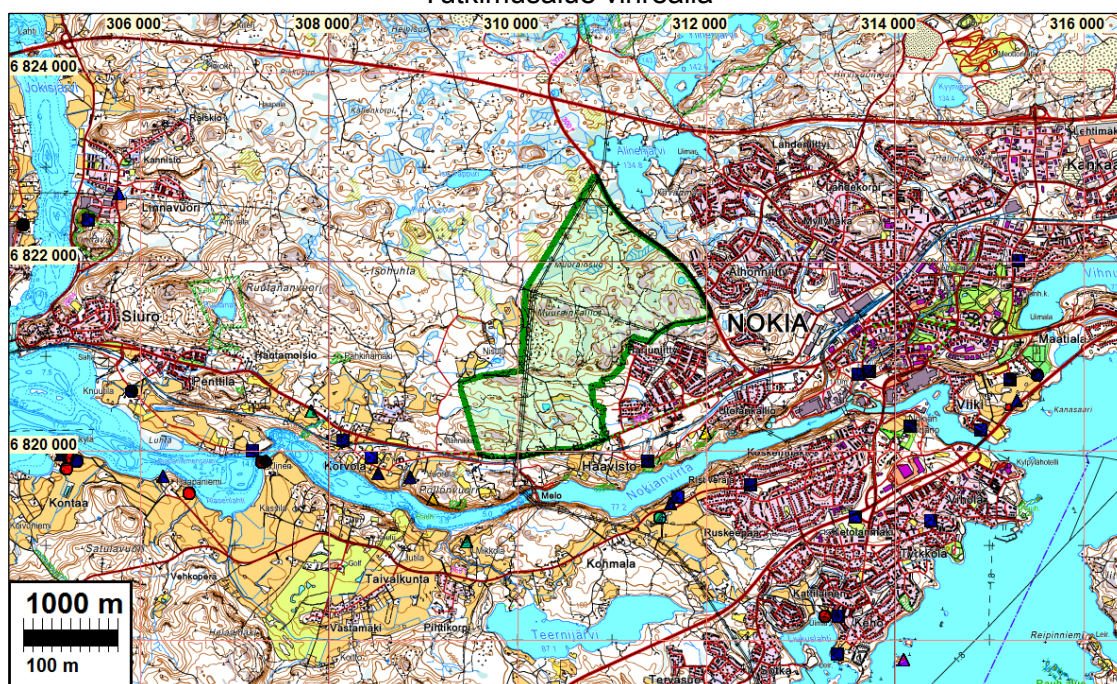
Kustantaja: Nokian kaupunki

Työaika: Maastotyö: huhtikuun loppu 2012.

Tekijät: Mikroliitti Oy, Timo Jussila ja Timo Sepänmaa

Tulokset: Alueella ei havaittu muinaisjäännöksiä. Alueella havaittiin nykyaikaisina ja vähämerkityksellisinä jäänteinä kolmiomittaustornin pohja, nimikirjaimia kalliossa, käytössä olevia rajamerkkejä sekä yksi käytöstä poistunut kylän rajalla oleva merkki.

Tutkimusalue vihreällä

Inventointi

Nokian Harjuniityn asuntoaluetta laajennetaan ja sitä varten laaditaan nykyisen asuntoalueen länsipuolelle osayleiskaava. Alueen laajuus on n. 354 ha. Pirkanmaan maakuntamuseo totesi Nokian kaupungille 17.1.2012 lähettämässä viestissä että: "Arkeologinen intressi on olemassa, jos hankealueella ei ole tehty arkeologisia tutkimuksia tai jos tehdyt tutkimukset eivät kata koko hankealuetta, kaikkia aikakausia ja muinaisjäännostyypppejä." Kyseisellä alueella on siten maakuntamuseon mukaan arkeologinen intressi ja että "Inventoijan pitäisi itse pystyä arvioimaan, mitkä alueet ovat potentiaalisia ja missä määrin kannattaa käydä läpi syrjäisiä kallioalueita tai jo rakennettuja asuinalueita." Viestin tulkittiin tarkoittavan sitä, että alueella on syytä tehdä muinaisjäännosinventointi, jossa alueelta etsitään kiinteitä muinaisjäännöksiä.

Aluetta kuvaava vanha karttamateriaali tarkastettiin (1700-luvun yleis- ja isojakokartta, 1900-l alun pitäjänkartta). Niiden mukaan alueella ei ole ollut 1700-1800 luvuilla ja 1900-luvun alussa asutusta. Kartoilta ei paikannu alueelle mitään sellaista mikä voisi olla mahdollinen muinaisjäännös tai jolla voisi olla ”arkeologista intressiä”, riippuen siitä mitä kulloinkin termillä tarkoitetaan. Vanha tie Messukylästä Siuroon sekä Haaviston vanhat talotontit jäävä tutkimusalueen eteläpuolelle. Tutkimusalueella on sijannut 1760-luvulla jokunen moisio – pieni pelto/niittylohko. Alueen eteläosan länsiosan halki on kulkenut Haaviston ja Korvolan kylien raja.

Muinaiset, ihmisasutuksen aikaiset (n. 8700 eKr. jälkeiset) rantatasot eivät ole alueelle ulottuneet. Alueella ei ole sellaista maastoa jossa voisi sijaita tunnetun kaltaisia esihistoriallisia muinaisjäännöksiä – alueen sijainti huomioon ottaen. Alueen maaperä ja maasto ovat sellaisia että historiallisen ajan muinaisjäännösten olemassaolo ja sijoittuminen alueelle on epätodennäköistä. Mitään sellaista muinaisjäännöstyyppiä (kaikilta ajoilta), jota voisi kartta-, maasto- tai muun ennakoivan analyysin ja päättelyn perusteella alueelta etsiä, ei keksitty. Alue ei ole sovelias mm. tervan ja hiilen poltolle. Mahdolliset alueella sijaitsevat muinaisjäännökset ovat siis ennakkoimattomia ja satunnaisia, sattumalta löydettävissä. Suunnitelmallinen muinaisjäännösinventointi ei siis alueella ole mahdollista nykyisillä tiedoillamme. Tästä ennakoarviosta huolimatta alueella ”koettiin onnea” ja maastoa käytiin läpi satunnaisesti. Maastotarkastelu vahvasti ennakkokäsityksen. Muinaisjäännöksiä ei havaittu.

Havainnot

Muinaisjäännösten etsimisen ohella katsottiin ja käveltiin läpi kuitenkin alueen halki kulkeva vanha kyläraja. Lisäksi käytettävissä oli Nokian kaupungin käyttööme antama pyykkiselvitys. Museoviraston mukaan ” Ikivanhat kylien, pitäjien ja maakuntien rajamerkit sekä vanhojen valtakunnan rajojen pyykkit ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä, vaikka ne olisivat edelleen voimassa olevalla rajalinjalla ja siinä mielessä edelleen käytössä”

Kyseisellä rajalla havaittiin viisi ”vanhan mallista”, kivistä kasattua rajamerkkiä, joista yksi on poistunut käytöstä. Saadun pyykkiselityksen mukaan kaksi näistä on nykyaikaisia, vaikkakin näöltään ja rakenteeltaan ”vanhoja”. Rajamerkin rakenne – kivistä ladottu + pystykivi – ei siis välttämättä kerro sen iästä mitään.

Pyykki 11, raportin kartalla nro 1 (sivulla 7).
Pyykki pystytetty v. 1975.

Pyykki 8, kartalla nro 2, pystytetty v. 1954.

Kaikkia nyt havaittuja rajamerkkejä ei voitu identifioida saadusta pyykkiselityksestä. Sellainen on sivun 7 kartalla oleva pyykki sähkölinjan alla, kartalla s. 7 nro 3. Raja on tällä kohden kat-

kennut voimajohtolinjaa tehtäessä. Pyykki on kylärajalla. Se on vaatimaton. Sitä ei ole merkitty isojakokartalle. On mahdollista, että pyykki on varsin nuori – tuskin ”ikivanha”. Yksikerroksinen kiveys on kooltaan 1,1 x 1,2 m ja keskellä on 70 cm korkea pystykivi, jossa ei erotu numeroa.

Rajamerkki nro 3 sähkölinjan alla

Kylärajalla havaittiin lisäksi pari kivistä tehtyä rajamerkkiä edellisen pohjoispuolella. Ne ovat edelleen käytössä ja tilarajojen risteyksissä. Merkit ovat vaatimattomia ja muistuttavat em. nykyaikaisia merkkejä – niiden ikä ei ole selvillä mutta varsin ilmeisesti ne eivät ole ”ikivanhoja” ja saattavat olla suhteellisen nykyaikaisiakin. Kartalla s. 7 nro 4 ja 5.

Pyykki nro 9 (numero hyvin epäselvä ja tulkinnanvarainen), raportin kartalla s. 6 nro 4

Raportin kartalla pyykki 5, heinän ja näreen peitossa, hajonnut.

Tutkimusalueen keskellä, Paskosuon pohjoispuolella on korkeahko kallionyppylä, jonka etelärinne on jyrkkä. Laella on laavupaikka – laavukatos ja nuotiopaikka. Jyrkänteen reunalla, laen etelälaidalla on kallionyppylään kaiverrettu kahdet nimikirjaimet joista molemmista erottuu kirjaimet KN. Nämä merkit ovat n. 80 cm etäisyydellä toisistaan. (kuvat seur. sivulla)

Kalliopaadessa yläosassa vas. ja oik. nimikirjaimet KN

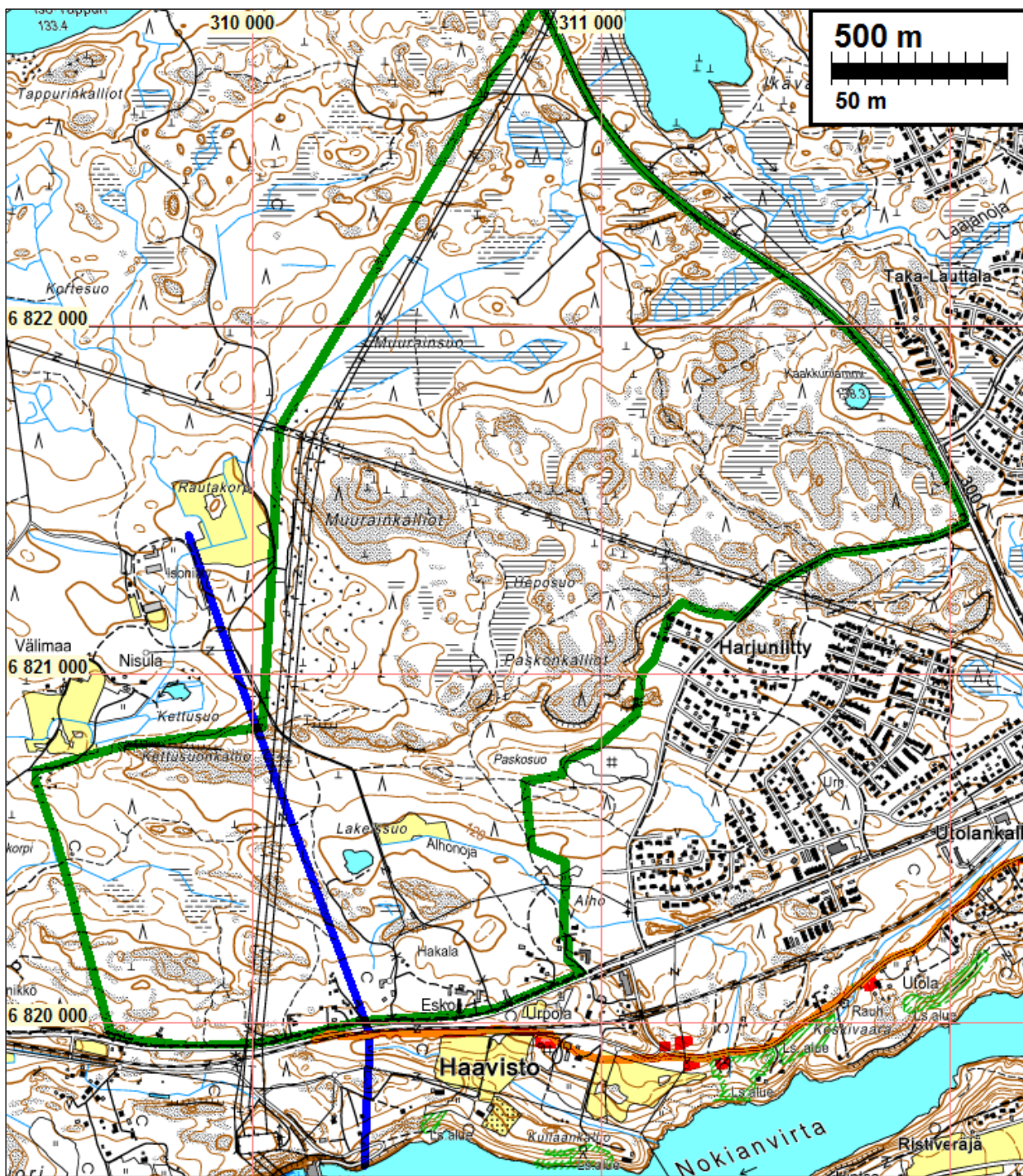

Paasi jossa kaiverrukset heti etualan männyn vas. puolella.

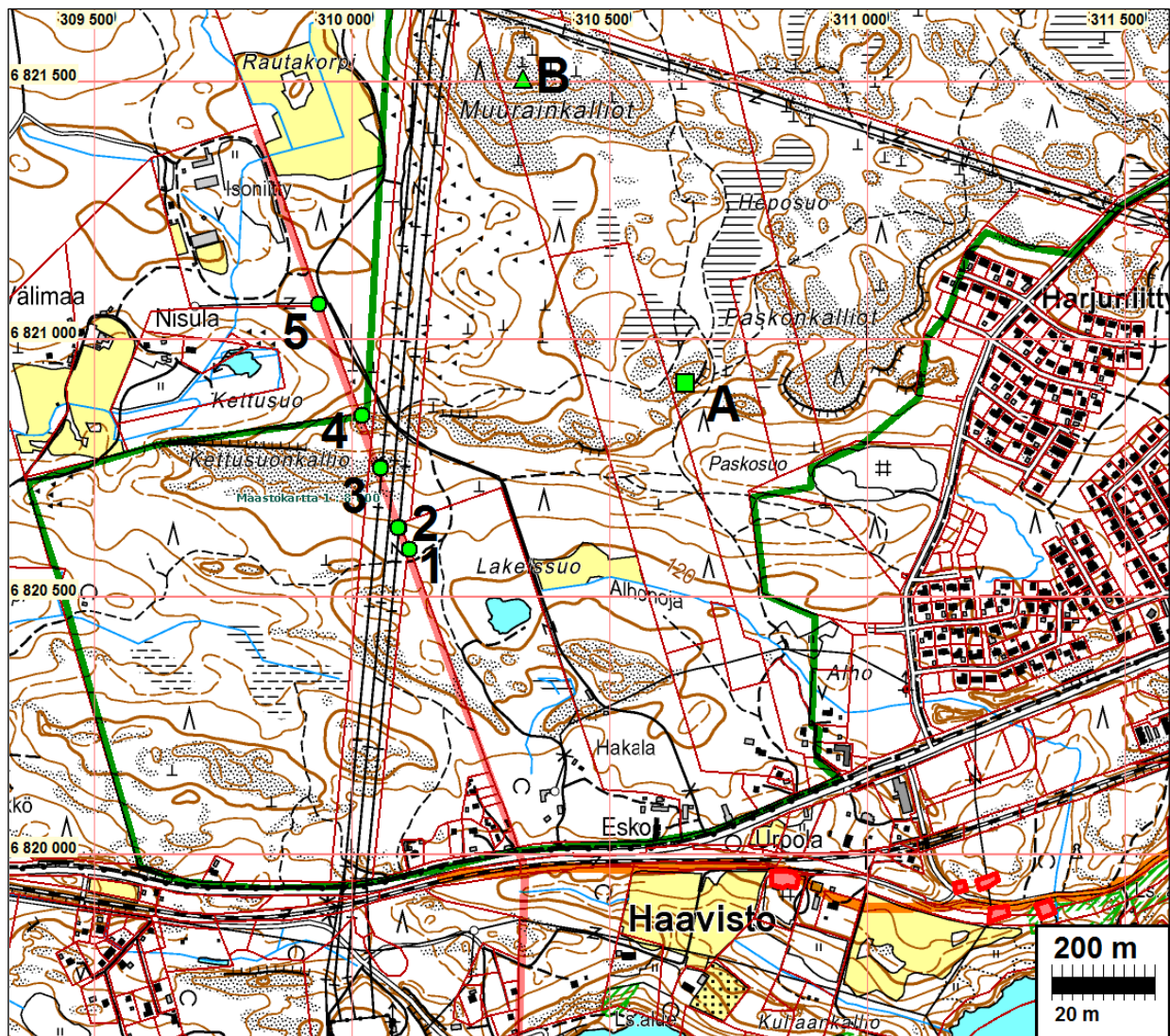
Alueen keskiosan länsireunamilla havaittiin Muurainkallion laella kolmiomittaustornin jäännökset. Siinä joitain lahonneita puurakenteiden rippeitä ja kalliossa kiinnityspultit. Kuvat alla.

Kartat

Tutkimusalue on rajattu vihreällä. Isojakokartalta projisoitu vanha tielinja on merkitty ruskealla ja Haaviston 1768 talot punaisella. Haaviston ja Korvolan kylien raja sinisellä viivalla.

Havainnot. 1-5 rajamerkkejä, A – nimikirjaimet kalliossa, B kolmiomittaustornin jäännös.

Alla: ote Pirkkalan pitäjänkartasta v. 1903

Ote sotilaskartasta 1790-I Tutkimusalue sen keskellä (krigsarkivet sera pf 141 nr 1)

Ote isojakokartasta 1768 (H5-3-9_2). Päälle piirretty tutkimusalueen raja

Porvoo 21.6.2012

Timo Jussila